

Alejandro Tiana

Rector de la UNED

“Tinc la sensació que aquests últims anys, amb l'aprovació de la LOMCE, han representat un retrocés important”

Catedràtic i actual rector de la UNED, càrrec que ha revalidat en unes recents eleccions, Alejandro Tiana s'ha dedicat sempre al món educatiu. Ha ocupat diversos càrrecs al Ministeri d'Educació, com ara el de secretari general d'Educació entre el 2004 i el 2008. Creu que, al llarg de la seva trajectòria, la seva actuació política ha complementat sempre l'acadèmica



Alejandro Tiana, rector de la UNED

Pregunta: La seva trajectòria professional s'ha mogut en l'àmbit polític i en l'acadèmic. ¿En quin s'hi ha sentit més a gust?

Resposta: La meua actuació política s'ha desenvolupat sempre en l'àmbit de l'educació, que és també el meu camp de treball acadèmic. Per tant, no veig en la meua trajectòria personal aquestes activitats com a contraposades, sinó que són més aviat complementàries. I, a més, en tots dos mons he tingut bones experiències i n'he après molt, encara que reconec que l'acadèmic em resulta més pròxim. Al capdavant, m'hi he dedicat més.

P.: Acaba de guanyar les eleccions i repeteix com a rector de la UNED, la institució més veterana en matèria de formació en línia. Quin és el seu principal objectiu en aquesta nova etapa al capdavant de la institució?

R.: El meu objectiu consisteix a continuar transformant-la per adaptar-la millor a les noves necessitats socials i demandes personals que es manifesten actualment. El món de la formació canvia molt ràpidament i cal es-

tar sempre avançant. El 2022 la UNED compleix 50 anys, i em vull assegurar que afronta el futur amb bones perspectives.

P.: Quants alumnes té actualment la UNED i quines són les especialitats més sol·licitades?

R.: En té més de 170.000 que estudien titulacions oficials i més de 50.000 que segueixen un altre tipus de formació amb nosaltres. Entre les carreres tradicionals, dret, psicologia i ciències econòmiques són les més demandades. En formació permanent hi ha més diversitat. I també té molt atractiu l'aprenentatge d'idiomes. La nostra oferta és molt àmplia i variada.

P.: Parli'ns una mica del futur d'aquest tipus de formació. ¿Pot arribar a substituir la presencial?

R.: No crec que la pugui substituir. El que penso que passarà és que els límits entre l'una i l'altra s'aniran difuminant. De fet, ja es comença a veure: moltes universitats convencionals han començat a oferir formació en línia, han creat campus virtuals i desenvolupen mètodes mixtos, mentre que les universitats en línia ofereixen

ensenyament semipresencial. Hi ha un fenomen de convergència, que sens dubte s'intensificarà.

P.: Quins requisits ha de reunir el professorat que imparteix cursos a distància? ¿Ha de tenir unes qualitats o competències diferents?

R.: Primer de tot, ha de tenir unes qualitats i competències adequades per ser un bon docent. Ha de tenir una bona formació disciplinària, conèixer bé els fonaments dels processos d'ensenyament i aprenentatge i desenvolupar unes actituds favorables respecte a la docència. Això és l'important. A més, necessita conèixer les característiques de la modalitat que utilitza i els instruments metodològics i tecnològics que aplicarà diàriament. Però li dono més importància al primer factor.

P.: Passem ara a la política educativa. Ja fa uns quants anys que va deixar el Ministeri d'Educació. Com veu el panorama actual del sistema educatiu, ara que hi un govern d'un altre color?

R.: Personalment, tinc la sensació que aquests últims anys, amb l'aprovació de la LOMCE, han

representat un retrocés important, tant en la concepció educativa com en el procés d'avanç i convergència política que s'estava produint. Quan vam fer la LOE hi va haver discussions i enfrontaments, però la veritat és que les posicions s'anaven aproximant i s'estava en millors condicions de trobar una confluència profitosa. Per desgràcia, aquesta tendència es va trencar i ara s'intenta recuperar, encara que els danys provocats ho fan difícil.

P.: Des de la Transició hem tingut moltes lleis educatives. Digui'ns quina ha estat la millor.

R.: En realitat, les lleis aprovades des de llavors han tingut característiques diferents: n'hi havia que se centraven en l'ordenació del sistema educatiu, i d'altres feien èmfasi en les condicions de la prestació del servei de l'educació. En el primer grup, la LOGSE i la LOE em semblen les millors. Donada la meua implicació personal, em permetran que digui que vaig quedar especialment satisfet de la segona, que donava respostes modernes i justes als principals desafiaments plantejats. En el segon

grup destaca la LODE, que tot i les crítiques que ha rebut, considero una bona llei.

P.: Es torna a parlar d'un pacte per l'educació. ¿Aquesta vegada serà la definitiva?

R.: M'agradaria creure que sí, encara que no ho veig senzill. Val la pena intentar-ho.

P.: Continuem tots pendents de l'informe PISA. ¿Tan fiable és com a sistema d'avaluació?

R.: PISA és un bon instrument d'avaluació, però només serveix per al que serveix. Té força utilitat com a eina per avaluar els sistemes educatius, però és menys útil per orientar les polítiques educatives o per dissenyar instruments de millora dels centres. El problema és que s'intenta fer servir com a arma en el debat polític sobre l'educació, i això el desvirtua.

P.: Ara tothom parla de l'aprenentatge basat en projectes i la gamificació. Què n'opina?

R.: L'educació ha tingut sempre un component d'innovació, que es manifesta des de fa segles i que no s'aturarà. Aquestes són algunes de les tendències que avui dia destaquen i es difonen, però que se sumen a les que s'han desenvolupat en moments anteriors i es veuran complementades per d'altres de noves que sorgiran, sens dubte. El procés de canvi i renovació no es frena mai. El més important és aprofitar la riquesa que aquestes innovacions aporten, perquè n'aporten, però sense considerar-les definitives, deixant camp obert per valorar-les críticament i per enriquir-les.

P.: Té algun projecte que li faci una especial il·lusió en un futur immediat?

R.: Ara mateix la meua atenció està completament centrada en el meu nou mandat com a rector de la UNED. És una feina apassionant, complexa, sí, però enriquidora. I més enllà d'això, estic reflexionant sobre la meua experiència personal al llarg dels anys en una època crucial per al desenvolupament del nostre sistema educatiu, amb la intenció de poder fer-hi algunes aportacions fruit d'aquesta experiència i des del sentiment de llibertat que tinc en aquesta etapa de la meua vida professional.

“Els límits entre la formació a distància i la presencial s'aniran difuminant”

“La UNED té més de 170.000 alumnes que estudien titulacions oficials i més de 50.000 que segueixen un altre tipus de formació”

“Vaig quedar especialment satisfet de la LOE, que donava respostes modernes i justes als principals desafiaments plantejats”

“PISA té força utilitat com a eina per avaluar els sistemes educatius, però és menys útil per orientar les polítiques educatives”